

Zdravilna moč konoplje

Bolniki bodo odslej v lekarnah poleg izvlečkov konoplje lahko na recept dobili tudi cvetne ali plodne vršičke. Vlada je namreč konec marca s sprejeto uredbo predstavila konopljo iz prve skupine 'najhujših' drog, v kateri sta kokain in heroin, v drugo skupino, kamor so uvrščene rastline in substance, ki so sicer nevarne za zdravje, a se lahko uporabljajo v medicini. Od januarja 2015 so bolniki v slovenskih lekarnah lahko dobili le kapljice (pripravke s THC in CBD), po številnih razpravah v parlamentu in odborih ter mednarodnih študijah, ki dokazujejo pozitivne učinke kanabinoidov, pa so tudi v slovenskem političnem vrhu omogočili predpisovanje delov rastline na recept.

Številni bolniki z rakom, multiplo sklerozo, epilepsijo, glavkomom, depresijo, diabetesom, Crohnovo boleznijo, različnimi nevrološkimi ali kožnimi boleznimi, aidsom, pa tudi avtoimunimi boleznimi, ki živijo v Sloveniji, so že do zdaj uživali pripravke iz konoplje. A so jih morali kupovati na črnem trgu. Kot kriminalci obravnavani ljudje, ki so se odločili, da bodo za lajšanje bolečin ali zdravljenje uporabljali tudi pripravke iz konoplje, so največkrat izbrali do zdaj prepovedano konopljinjo oz. hašiševo smolo. Večina jo je, nekateri si jo namažejo na dlesen, spet drugi (pljučni rak) jo s pomočjo uparjevalnika vdihavajo, tretji pa jo uporabljajo v svečkah. Na drugi strani Atlantika je eliksir večnega življenja, kot so rastlini rekli kitajski cesarji, legaliziran v 28 zveznih državah, v katerih z njim zdravi različne bolezni štiri milijone ljudi. Zdravljenje z medicinsko konopljo omogočajo v desetih evropskih državah, po vsem svetu potekajo znanstvene konference o pozitivnih učinkih kanabinoidov, medicinske študije pa ne puščajo ravnodušnih niti največjih skeptikov.

Signalni sistem za klic v sili

Človeško telo izloča snovi, ki so zelo podobne kanabinoidom iz konoplje. To so endokanabinoidi. Na njih temelji kompleksen sistem signalizacije, način, kako se v telesu sporazumevajo celice, tkiva in organi. "Vloga endokanabinoidnega sistema je zaščita telesa. V stresnih okoliščinah naše telo proizvede endokanabinoidne, ki uravnavajo funkcije našega živčnega sistema in omogočijo delovanje telesa tudi v izrednih okoliščinah. Ker pa življenje v sodobni družbi človeka konstantno izpostavlja stresnim okoliščinam, na primer s toksini, motilci hormonov in drugim, se naš endokanabinoidni sistem lahko poruši oz. izčrpa, kar vodi v razna patološka stanja," pojasnjuje **Tanja Bagar**, diplomirana mikrobiologinja z doktoratom iz biomedicinskih znanosti. Direktorica Instituta Icanna pravi, da je glavna naloga endokanabinoidnega sistema, da deluje kot sistem za klic v sili. Ko je živčevje preveč vzdruženo, živčne celice izločijo endokana-

binoide in živčevje se umiri. A človeškemu telesu zaradi onesnaženosti, staranja, nepravilnega življenjskega sloga, zdravljenj in agresivnih zdravljenj, kot je denimo kemoterapija, zmanjkuje endokanabinoidov. K sreči ima človeško telo receptorje, ki vežejo tudi rastlinske kanabinoidne (CB1, CB2). Ti receptorji (med drugim so v možganih, žlezah, imunskih celicah) delujejo kot ključavnica, ki sprejme pravi kemijski ključ. Posledica je aktiviranje ali pospešitev procesov v telesu. Zdravilnost konoplje je torej v tem, da prek kanabinoidov pospeši uravnavanje množice procesov. Še več: nekatere raziskave potrjujejo, da uničuje slabe, rakave celice, hkrati pa ne poruši imunskega sistema. Najbolje se delovanje endokanabinoidnega sistema opiše s petimi besedami: jej, spi, pozabi, sprosti se in varuj.

Za vsakega bolnika svoja sorta

V konoplji so do zdaj odkrili več kot 140 kanabinoidov, najpomembnejša sta THC in CBD. Tetrahidrokanabinol (THC) je 'krivec', da je več stoletij vsestransko uporabljana rastlina v 20. stoletju postala kriminalizirana, saj so jo nekateri uporabljali kot rekreativno drogo. THC namreč aktivira tip receptorjev (CB1), ki so v centralnem živčnem sistemu – možganih in hrbtenjači. Povzroči psihične učinke, kar so številni izkoristili zgolj za 'zadevanje'. Kanabidiol CBD v nasprotju s THC-jem ni psihoaktiven in deluje na druge receptorje, v levkocitih, vranici, kostnem mozgu in drugih tkivih, povezanih z imunskim sistemom. "Posamezni kanabinoid, npr. izolirani oz. sintetični THC ali CBD, nima takšnega učinka, kot jih ima naravna učinkovina iz konoplje, v kateri je več kot 140 kanabinoidov oz. več kot 1000 biološko aktivnih sestavin, npr. terpenov, flavonoidov, mineralov in vitaminov. Gre za sinergični učinek, imenovan entourage efekt," poudarja Tanja Bagar. Mednarodne klinične študije in raziskave potrjujejo, da CBD aktivira imunski sistem. Ugodno vpliva na kardiovaskularni sistem, zmanjšuje raven sladkorja v krvi, pa bruhanje in slabost ter kontrakcije v tankem

Foto: www.pixabay.com

črevesju. Izkazal se je za dobrega kandidata pri zdravljenju širokega spektra avtoimunskih stanj, na primer multiple skleroze in Hašimotovega tiroiditisa. Prav tako učinkuje pri zdravljenju malignih obolenj, pri katerih

V primeru terapije s kanabinoidi, obstaja velika možnost znižanja odmerka tega klasičnega zdravila. V nekaterih državah (ZDA), v katerih je dostop do konoplje v medicinske namene pravno in dejansko urejen, se

Konopljo so v terapevtske namene uporabljali že 4.000 let pred našim štetjem. Vse do 20. stoletja so jo množično uporabljali po vsem svetu. Gojena in priljubljena je bila tudi na slovenskih tleh, o čemer pričajo narodne pravljice in pripovedke.

je porušen imunski sistem. Ima protivnetno delovanje, kar je obetavno za razna kronična vnetna obolenja, recimo Crohnovo bolezen ...

Je pa zdravljenje z naravnimi preparati zaradi kompleksnosti in različnih sestav konoplje zahtevno. Tako direktorica Mednarodnega inštituta za kanabinoidne - Icanna, doc. dr. Tanja Bagar, opozarja: "Pri zdravljenju s kanabinoidi je treba upoštevati, da je to izrazito individualno, zato so tudi razmerja, kljub določeni

je denimo pokazalo več kot 25-odstotno zmanjšanje smrtnih primerov zaradi prevelikega odmerka opiatov. Ugotovljen je tudi upad v predpisovanju nekaterih zdravil, ki imajo hujše stranske učinke za indikacije, kot so npr. bolečina, tesnoba, slabost, psihoze, nespečnost."

Alternativa množici sintetičnih zdravil

Konoplja je lahko nadomestek za škodljive opiate. Dokazano učinkuje zoper akutno in

Konopljo so prepovedali v dvajsetih in tridesetih letih prejšnjega stoletja. Prepoved je bila posledica zarote dveh ameriških podjetij, družbe Hearst Paper Manufacturing Division (papirni velikan, ki je bil lastnik velikih gozdnih območij) in DuPonta, danes drugega največjega kemičnega podjetja na svetu, ki je patentiralo postopek izdelave plastike iz nafte in premoga. Postopoma so se v boj proti konoplji vključili tudi drugi naftni veliki, alkoholna in tobačna industrija ter številne večje kemične korporacije, ki so v konoplji videli veliko grožnjo. Leta 1937 je ameriški kongres konopljo prepovedal v 90 sekundah.

nim splošnim smernicam, lahko zelo različna." Poleg tega je nujno treba upoštevati interakcije z drugimi zdravili. Bagarjeva, ki sodeluje z domačimi in tujimi strokovnjaki z različnih področij, dodaja: "Eden izmed dobrodošlihih učinkov je zniževanje pritiska, kar je treba upoštevati, če ima človek že sicer nizki pritisk ali pa visok in jemlje klasična zdravila za znižanje pritiska.

kronično bolečino. Lahko bi nadomestila veliko zdravil, od morfija do antidepresivov in antipsihotikov. V Sloveniji jo že uporabljajo za zdravljenje epilepsije pri otrocih. Nevrolog na Pediatrični kliniki v Ljubljani **prof. dr. David Neubauer** je opravil raziskavo pri otrocih s težko ozdravljivimi epilepsijami. Več kot trem četrtinam malih bolnikov je sintetični kanabidiol

CBD, ki so ga nabavili pri nemškem podjetju, izboljšal stanje, pri tretjini pa napade popolnoma odpravil. Medtem ko nekateri zdravniki prikimavajo študijam in so do zdaj že predpisovali t.i. kapljice iz konoplje, so drugi zadržani. Tako npr. v poročilu, ki sta ga leta 2014 sestavili **Maja Ebert Moltara**, dr. med., prim., in **Jožica Červek**, dr. med. (Onkološki inštitut) navajata, da je sicer učinkovitih več kot 60 kanabinoidov, a se držita stališča, da uporaba konopljinih pripravkov v smislu zdravljenja raka ni dokazana in se zato ne izvaja nikjer po svetu.

Na drugi strani oceana pa trdijo drugače: izvlečki konoplje pomagajo ubiti nekatere vrste rakavih celic. **Nacionalni inštitut za zlorabo drog v ZDA** je v svoji objavi o učinkih konoplje navedel nove raziskave o vplivu izvlečkov te rastline na rakave celice. Po poročanju Daily Maila so *nedavne raziskave na živalih pokazale, da lahko izvlečki konoplje pomagajo ubiti nekatere vrste rakavih celic, nekatere pa zmanjšajo*. Ugotovitve ene izmed raziskav tudi navajajo, da lahko izvlečki iz celih rastlin konoplje upočasnijo rast rakavih celic enega najhujših vrst možganskih tumorjev. Poleg tega raziskave na miših kažejo, da ti izvlečki konoplje povečujejo pozitivne učinke sevanja na rakave celice.

Uporaba konoplje je dovolila tudi Svetovna antidopinška agencija (WADA), ki dovoljuje določeno vsebnost THC v krvi športnikov. Povedano drugače: športniki konoplje ne smejo uživati na dan tekmovanja, lahko pa v dnevih prej. Konopljo uporabljajo za blažitev bolečin in vnetij, za sprostitve in dovajanje zraka v pljuča.

Raziskovanju medicinske konoplje se bodo najverjetneje posvetili tudi na oddelku za agronomijo Biotehniške fakultete Univerze v Ljubljani, ki se s podjetjem MGC Pharmaceutical dogovarjajo o zlahtnjenju medicinske konoplje.

Za zdaj le na beli recept

Kljub temu da je vlada u uredbo premaknila konopljo v drugo skupino, veljavni zakon o proizvodnji in prometu s prepovedanimi drogami za zdaj prepoveduje gojenje konoplje v Sloveniji. Zato bodo slovenske lekarne lahko nabavile vršičke iz tujine, na primer iz Italije in Kanade. Čeprav je uporaba v medicinske namene dovoljena, bodo bolniki dele rastlin ali pripravke morali doplačati oz. jih bodo dobili na beli recept. Če bo država uredila zadeve tudi z zavarovalnicami, pa bo stroške zdravljenja – tako kot pri preostalih zdravilih – krila zavarovalnica.

Petra Šolar